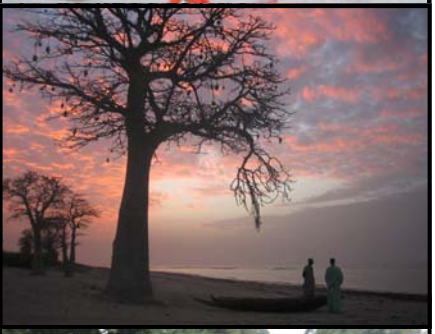

CHEWING GAMBIA

Cultura, tradició i força

Gàmbia és una excel·lent entrada per iniciar-nos a l'Àfrica. Una oportunitat per descobrir i gaudir de la cultura i tradició africana en llocs inèdits entre la línia del tròpic i del sahel. Una ruta pensada perquè t'obri les portes a les cultures mandinga, diola, wolof i manyako al llarg de poblats, camins i gent; del musulmà a l'animisme pur; de la ciutat al món més rural; dels baobabs als camps d'arròs a les illes verges del delta del Casamance. Un viatge que és una amalgama de països, regions, cultures, tradicions i sobretot, de poder-ho disfrutar de la mà de la gent. Un tast d'arrel africana.

DIA 1. BARCELONA-BANJUL-BRIKAMA

Arribada a l'aeroport internacional de Banjul (Yundum). Trasllat al Sambou Kunda, la casa rural en el bell mig del barri de Jamissa a Brikama. Benvinguda per part de tot l'equip amb un soparet. Si encara hi ha ànims, farem una incursió a la febre del dissabte nit en un local típic de Brikama.

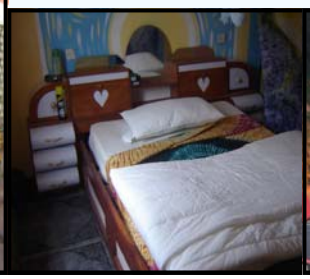

DIA 2. LA COSTA DEL SOMRIURE

Després d'esmorzar, visitarem diversos poblats de l'anomenada Costa del Somriure. Unes platges verges amb assentaments de pescadors. El darrer poble de Gàmbia, amb frontera amb Senegal, s'anomena Kartoong. És un petit assentament al delta del riu Gàmbia que combina l'aprofitament pequari del riu amb la pesca en alta mar. Pararem a dinar a un xiringuito local a la platja, on aprofitarem per fer una remullada en ple Atlàntic. A la tarda, veurem el tràfec de les barques arribant a la costa de Tanji. La descàrrega del peix i com aquest es prepara per vendre'l immediatament, o es prepara, amb assecatge o es fuma, per vendre'l terra endins. Una exposició de colors, moviment i feines sumament coordinades enmig d'una gran multitud. Si tenim sort, comprarem peix acabat de pescar per fer el sopar.

Sambou Kunda, la casa de la família Sambou, és una casa de turisme rural situada a Brikama (Gàmbia) a 30 minuts de l'aeroport, en el bell mig del barri de Jamissa, en plena comunitat africana. Una casa amb carisme, de respecte dels rituals de convivència, de presentació amb el veïnatge i comunitat africana...una casa que et transporta a l'Àfrica d'arrel. Una casa amb tradició africana que combina les prestacions pel turisme internacional respectuós, el centre de partida i retorn dels viatges que organitzem.

DIA 3. BRIKAMA-GIRACUMU-THIONK-ESSIL

Al matí emprendrem la ruta cap a la Basse Casamance, on pararem a Giracumu, un poblat petit i força aïllat on coneixerem la força i energia de la tradició dels africans en la natura. Estarem en el poble del gran Junkun, un jabalista de tradició familiar, on molts africans i sobretot dioles, van a curar-se a través del contacte amb la natura. El poble ens donarà la benvinguda i després, dinarem plegats. Les dones ens ensenyaran el projecte que sha engegant de cooperació per millorar el punt de captació d'aigua per boca i reg des d'Àfrica M'Bolo. A la tarda sortirem cap a Thionk-Essil, el poblat diola més important de la regió. Ens allotjarem en el campament *Abekum*, una casa *implovium* a les afores, prop de llocs sagrats de culte i rite, camí dels camps d'arròs.

DIA 4. THIONK-ESSIL

Thionk-Essil, sorprèn pel seu gran tamany però manté un funcionament rural i tradicional amb l'estructura en quadrícula (illes quadrades on cada casa té el seu hort i els seus arbres i un espai de relació). És un moment especial i ideal per disfrutar de l'arrel i la tradició de l'essència africana. Visitarem diverses famílies on veurem què fan, com s'organitzen i sobretot, gaudirem de la seva hospitalitat.

Dinarem i soparem en una casa familiar atesa per l'Aminata i després algun dels seus fills o el seu marit ens oferirà un té sota del mango. Començarem a perfeccionar les salutacions, protocol bàsic aquí, que no es pot obviar.

A la nit, si hi ha ocasió, compartirem el ritme de la dansa i la música a través d'un grup local diola, trets característiques i intrínsecs de la cultura africana.

DIA 5 I 6. THIONK-ESSIL-SANKOY- ILLA DELS OCELLS-ALBADARI-ABENE

Pel matí, ben aviat, embarcarem per iniciar els dos dies d'excursió a les illes d'un dels afluents del riu Casamance. Enfilarem la ruta enmig de manglars, amb una gran diversitat d'ocells fins arribar a l'illa de Sankoy o de la sorra blanca, a l'aiguabarreig entre el riu i l'oceà. Un indret solitari i tranquil on hi acamparem. Aprofitarem per agafar copinyes pel sopar i gaudirem d'una posta de sol solitària, mentre es prepara el foc, l'acampada i els contes africans.

L'endemà farem un petit trekking per l'illa. Visitarem una família de pescadors *karoninques* on ens mostraran com viuen i com s'extreu el *bunuk* (vi de palma). Després continuarem l'excursió amb canoa cap a la costa senegalesa, passant per l'illa dels ocells. Menjarem un piscolabis a la piragua abans d'arribar a Albadari, on ens dirigirem a Abene, poblat conegut pel seu gran arbre "*le gran formagge*" i el moviment *reggae* africà. Farem nit en el campament *Kumba Sisoko* regentat per una emprenedora local.

DIA 7. ABENE-BRIKAMA: ELS COLORS, LES OLORS I EL MOVIMENT DELS MERCATS LOCALS

Esmorzarem i emprendrem rumb de tornada cap a Gàmbia. A la tarda, podrem visitar el mercat de Brikama local i el d'artesans. No es pot marxar d'Àfrica sense aprofundir en els mercats. Són l'expressió del comerç, dels negocis, del seu sentit de la vida amb moviments, colors, olors i soroll. En aquests indrets hi pots trobar de tot, des de la petita parada de peix als quatre tomàquets, a l'okra, bissap, cacahuets, anacards, sinsilinyamo, arrels, baobab, batiks, extensions, etc., tot en petites paradetes atents al possible comprador i amb la salutació en la boca per iniciar la venda.

A la nit, acomiadarem Àfrica amb tots els amics i amigues fets aquests dies, els veïns i veïnes i segur que més persones que s'uniran a la festa amb la música en viu del *Djali*, un *griot* que relata històries al so de la *kora* amb acompanyaments de balafon i *djembe*. Brikama, és el bressol d'aquest instrument mil·lenari i de tradició familiar com també de l'explosió de joves artistes en el hip-hop. Combinació entre l'antic i el modern amb un ritme encisador pel cos que tancarà la nit.

DIA 8. BRIKAMA-BARCELONA

En les darreries del viatge, no podem deixar de visitar una de les activitats característiques de l'Àfrica: la tècnica d'estampació de teles anomenada *batik*. La família d'artesans Drammeh, en Serekunda (la ciutat on totes les carreteres hi passen) ens mostraran la diversitat de batiks. Continuarem rumb cap a la platja de Tujereng. Una platja verge i un poble amb arrels. Mentre fem un bany, el Fansung ens preparará un peixet. Visitarem el poble com també les famílies que viuen properes al molí de gra que va impulsar Africa M'Bolo i el mercat. Es pot aprofitar l'avinentesa per visitar la família Manneh, tota ella vinculada al món de l'ensenyament, perquè ens mostri l'escola on treballen (tot i que aquests dies restarà tancada per festivitat de Setmana Santa).

A la tarda, recollirem les maletes, farem un berenar-sopar al Sambou Kunda i ens dirigirem a l'aeroport. Arribada a l'aeroport de Barcelona a les 6:35 del diumenge.

VIAJE RESPONSABLE

Por Esther Mira

Planeta diverso
Gambia y Senegal

Mujeres de Tujereng (Gambia), durante la inauguración de un molino financiado por Africa M'Bolo.

© ISABEL LIMENO

Otra forma de vivir las raíces africanas

Africa M'Bolo organiza viajes que facilitan el contacto directo, responsable y auténtico con los habitantes de las aldeas del corazón del oeste africano

De la necesidad personal de algunos viajeros de colaborar y difundir su vivencia tras visitar Gambia y Senegal, hace cinco años surgió Africa M'Bolo (África Unida). Se trata de una organización sin ánimo de lucro que combina turismo y cooperación sobre la base del desarrollo sostenible de las comunidades. Malang Sambou, un gambiano con experiencia en la organización de viajes que vive a caballo entre su país y Barcelona, tuvo la excelente idea de vincular a organizaciones y personas de ambos lugares. El deseo de trabajar con las comunidades de Gambia le llevó al proyecto "África de raíz", su apuesta viajera, que consiste en una invitación para penetrar en el corazón del África subsahariana. Un proyecto pensado para viajeros que se mueven por libre o en grupos muy reducidos.

La ruta parte de su propia casa familiar, convertida hoy en un pequeño hotel rural situado en Brikama, al oeste de Gambia. También aquí empezó a tomar cuerpo la cara más solidaria de su aventura: lo primero fue habilitar una fuente en el patio de la casa para suministrar agua potable y gratuita a toda la comunidad. Después siguieron otros proyectos realizados a través de convenios con otras organizaciones catalanas y gambianas, como un grupo de mujeres a las que Africa M'Bolo consiguió financiación para construir un molino de grano o el hospital de la ciudad de Bansang, cuyas instalaciones acogen a médicos, voluntarios internacionales y gente que busca algo más a la hora de viajar.

Diversidad cultural

Esta propuesta viajera pasa por lugares inéditos, alejados de los más convencionales, entre la línea del trópico y del Sahel, donde los bosques, manglares, salinas y marismas forman valiosos ecosistemas. En los paisajes poblados de acacias, en Gambia, y de los campos verdes de arroz o las islas vírgenes del delta del río Casamance (Senegal), hay una gran diversidad cultural, con las etnias peul, mandinga, diola, bassari y wolof. "Siempre pensé en hacer algo que mantuviera al visitante muy cerca de los africanos, de su realidad", explica Malang. Y así ha sido. "África de raíz" significa convivir con las familias de las aldeas, seguir su ritmo y actividad diarios, compartir una comida o un té bajo un árbol de mango, participar en uno de sus tradicionales ritos iniciáticos o purificadores, asistir a un curso sobre el protocolo del saludo en África o visitar rincones místicos y sagrados, como la isla de Cuba, donde el animismo más profundo impregna las aguas del río Casamance. "Es difícil que los africanos te abran las puertas a ciertos ámbitos de su vida si no es a través de un proyecto que los implique, que esté de su lado", comenta Malang, que ejerce un papel esencial como mediador.

Prueba de ello es el acceso del viajero a lugares aislados en los que está muy presente la fuerza y la energía de la comunión que los africanos mantienen con la naturaleza. Se trata de pequeños y remotos poblados donde muchos locales acuden para curarse con tratamientos a base de plantas. Éstos son administrados por el sanador, cuyo conocimiento se ha transmitido de generación en generación dentro de una misma familia.

Implicarse, mezclarse con los autóctonos y demostrar interés por sus actividades es, en suma, el objetivo de esta propuesta, que también nos acerca a los recursos naturales y a los símbolos y tradiciones más ancestrales. Sin olvidar el desarrollo sostenible de cada una de las comunidades.

La visita reporta beneficios económicos directos a la población local y promueve pequeños negocios alejados de las grandes inversiones turísticas. Además, se ofrece una hospitalaria acogida en poblados modestos, campamentos, casas de barro o en instalaciones pertenecientes a los proyectos de cooperación. En suma, se trata de una manera segura de que nuestro dinero llegue a las personas de la zona de forma directa y de que lo que recibimos a cambio sea cien por cien auténtico. ■

El proyecto 'África de raíz' beneficia a las comunidades pequeñas y a los negocios locales

MÁS INFORMACIÓN

- Para más información sobre Africa M'Bolo: msambou@hotmail.com
- En Gambia se puede contactar con la Ecocultural Tourist Home de Brikama. Tel. 00 220 7798012.

Blog

146 LONELY PLANET MAGAZINE

Propuestas de viaje respetuosas con el entorno y la diversidad cultural del destino

Sambou Kunda

Ecocultural Tourist Home

Recomanacions pel viatger

- Es recomana portar roba còmoda i clara de teixits naturals mitges màniques i llargues (per la nit), gorra, ulleres de sol, banyador, tovallola platja, repel·lent de mosquits, farmaciola bàsica, protector solar, sabates de bany.
- Estar vacunat, portar els antipal·lúdics i el carnet de vacunacions internacionals (indispensable la febre groga). El telèfon del centre de vacunacions internacionals del Clínic és el 93 2275486 o 932275428, on a més a més us donaran les recomanacions generals sobre els viatges al tròpic.
- En cas de prendre medicació, portar-la en l'equipatge de mà
- Per les excursions a les illes es recomana portar sac de dormir, llanterna i alguna peça de roba gruixuda.

LA FILOSOFIA DELS VIATGES SAMBOU ECO-CULTURAL TOURIST HOME

Una aposta de centre cultural, d'atenció al viatger i de turisme sostenible i responsable, és el significat del **Sambou Kunda, Ecocultural Tourist Home**. Una altra manera de concebre els viatges a l'Àfrica subsahariana, a l'Àfrica de l'Oest, partint de Gàmbia i Senegal. Un assessorament, acompanyament, disseny de viatge respectant el nostre decàleg deviatges.

1. **D'arrel**. El guia té un rol d'acompanyant facilitador que ens obre les portes de la cultura i societat africana, les diverses comunitats i que ens permet endinsar-nos i conviure entre ells i elles i fins on nosaltres establim el límit.

2. **A mida**. Disseny i organització dels viatges amb tu i segons les teves motivacions per haver seleccionat aquest destí.

3. **Inèdits**. Rutes fora dels destins dels tour-operadors. Llocs, indrets, activitats pròpies de cada comunitat.

4. **Flexibles**. Amb possibilitat d'adaptació a les necessitats i ritmes del viatge en cada instant.

5. D'**immersió social** en les comunitats. Es viu i conviu dins de cada comunitat seguint els seus ritmes i activitats diàries. No ets un contemplador/observador de l'escena sinó un agent actiu en aquesta.

6. De gaudi i respecte de la **natura**. Ecosistemes frontissa del sahel i els boscos tropicals secs, de contacte amb els manglars, les salines i aiguamolls amb tota la gran biodiversitat de flora i fauna que alberga.

7. D'**aposta cultural**. Un emplaçament on palpem la cabuda de la tradició amb la modernitat, l'animisme més ancestral amb l'Islam i el cristianisme

8. De convivència amb l'**amalgama d'ètnies**. Cada regió es caracteritza per una ètnia predominant però hi conviuen harmònicament una gran diversitat d'altres (mandinka, djola, peul, wolof, serer, serahule, mandiaco)

9. De **cooperació**. Es treballa amb base al codesenvolupament i un compromís amb i des de les comunitats i famílies amb les quals es conviu amb un projecte associat. Els beneficis d'allotjament i manutenció es destinen als projectes pactats amb els beneficiaris.

10. De **tradició**. Àfrica és pura arrel a la terra, a les tradicions ancestrals que només es poden compartir de la mà de la població local. Una experiència enriquidora i única.

El preu inclou: Trasllat a l'aeroport; servei de cotxe 4x 4 amb xòfer, benzina i taxes del cotxe a la frontera; guia titulat i local que us acompanyarà des de Barcelona tot el viatge de parla català, castellà, francès, anglès i les locals; allotjament i pensió completa i totes les excursions, entrades i tiquets del fulletó.

El preu no inclou: vols, assegurança mèdica i de viatge, begudes, visats i altres activitats no incorporades en el fulletó.

DESITGEM QUE DISFRUTEU DE L'ESTADA I CHEWING GÀMBIA AMB CALIU AFRICÀ

Mínim el 7% de l'import d'aquest servei es reverteix en els projectes de desenvolupament comunitari, millora sanitària i/o educativa de les comunitats i emprenedors locals que es visita i que està executant Africa M'Bolo a Gàmbia i Senegal

Sambou Kunda
Ecocultural Tourist Home
Malang Sambou
España 0034 93 689 18 83
España 0034 627 80 98 23
Gambia 00220 77 98012
msambou@hotmail.com